

Plenum

Tisdag 29.6.2021 kl. 11.00—13.23

9. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 60 § i lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården

Regeringens proposition RP 96/2021 rd

Utskottets betänkande ShUB 17/2021 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 9 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 17/2021 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget. — Jag öppnar den allmänna debatten. Ledamot Laiho, var så god.

Debatt

13.13 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tässä toisiolakiesityksessähän kyse oli määräajan pidentämisestä, eli mahdollistetaan pidempi siirtymäaika, koska järjestelmät eivät ole valmiina, ja se on ihan perusteltua.

Mutta tässä samassa yhteydessä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukset ja myös perustustieteiden tutkimuskeskukset nostivat esille tämän lääketutkimuksiin liittyvän säätelyn ja toisiolakiin liittyvän säätelyn epäselvyyden ja sen, että tarvitaan kokonaislainuudistus, jotta toimijat kentällä tietävät, mitä lakia milloinkin sovelletaan — siellä on tiettyjä ristiriitaisuuksia niiden välillä. Sitä peräänkuulutettiin myös sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskusten mietinnössä, ja itsekin toivoisin, että ministeriössä tähän kiinnitetään huomiota ja tätä yritetään kiirehtiä, koska kyse on tietenkin potilastietojen käytöstä mutta samaan aikaan myös meidän tärkeästä tieteestä ja tutkimuksesta, siitä, että me pysytään kansainvälisen tieteen ja tutkimuksen kärkimääränsä mukana, me pystytään osallistumaan lääketutkimuksiin, joissa tutkitaan parhaimpia hoitoja, ja me pystytään myös saamaan meidän asukkaille niitä uusimpia, viimeisimpiä hoitoja käyttöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tietenkin turvallisuus huomioiden. Mutta tämä on siis sekä sairaaloissa että yliopistoissa todella tärkeä asia, ja toivottavasti siihen kiinnitetään erityistä huomiota nyt ministeriössä ja kiirehditään näitten lakimuutosten tekemistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.16 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen laittanut merkille, että tietoturva-automatisaatio ja tiedolla johtaminen ovat osoittautuneet haastaviksi säätää tarkkarajaisesti lailla. Toisaalta tietoturvan kohdalla pitäisi osata ennakoita, ja toisaalta ennustaminen on mahdotonta. Havaitsin tämän jo ollessani töissä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisessa tiedolla johtamisen kokonaisuudessa.

Punkt i protokollet PR 85/2021 rd

Tässä on nyt pöydällä laki, jossa joudutaan peruuttamaan tietoturvan osalta alkuperäisen lain mahdottoman aikataulun vuoksi. On hyvä, että muutoksia myös uskalletaan tehdä silloin, kun tilanne havaitaan haastavaksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toisiolain siirtymäsäännöstä siten, että lain tietoturvalliselta käyttöympäristöltä edellytettäviä vaatimuksia pidennetään vuodella. Tällöin vaatimuksia sovelletaan vasta ensi toukokuussa, vaikka niiden pitäisi olla jo voimassa tässä kohtaa. Tässä kohtaa lienee selvää, että käyttöympäristöjen kehittäminen ja auditointi eivät ole edenneet kaavaillulla tavalla. Tähän on hallituksen esityksen perustelujen mukaan useita ymmärrettäviä syitä, näin nähdäkseni. Tiedolla johtamisen kehittäminen edellyttää hyvää tietoturvaa, mutta tietotekniikan muutoksissa on aina kyse myös koneiden lisäksi ihmisten toimintakulttuurin muutoksista, ja se vaatii aikaa ja jatkuvaa pitkäjänteistä kehittämistä.

Tästä laista jälleen opimme sen, että tiedolla johtamisen ja tietoturvan kohdalla kehitystyötä tulee tehdä pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti rahoittaen ja säädellen erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla. Muuten esimerkiksi tietoturvasta on mahdoton tarkarajaisesti lailla säätää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

13.17 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakihan on tuiki tärkeä suomalaiselle tutkimukselle. Sosiaali- ja terveydenhuollolle, nyt kun uusi rakenne on uudistumassa, tarvitaan nimenomaan sitä sisällöllistä uudistamista, ja sitä pitää tiedolla johtaa ja faktoihin perustuen. Ja tämä toisiolakihan tuo valtavan paljon Suomeen ja yleensäkin hoitojen vaikuttavuuteen lisää tietoa, kunhan se vain on sellainen, että sitä pystyy käyttämään nimenomaan siinä yhteydessä.

Tätä lakiahan on sinänsä odotettu. Tälle on tullut myös kritiikkiä, ja nyt joudutaan sitten tekemään hieman muutoksia aikatauluun. Olen samaa mieltä siitä, mitä täällä on tullut esille, että aina silloin, jos on jotain ongelmia, ne kannattaa myös korjata, ja tämän aikataulun suhteen nyt on tullut ongelmia.

Mutta aivan kuten täällä edustaja Laiho ansiokkaasti kertoi, tämä vaatii kyllä myöskin ehkä tarkempaa syyniä ihan lähiaikoina, että se laki korjataan sellaiseksi, että se oikeasti lisää sekä hoitojen että erilaisten palvelujen vaikuttavuutta. Siinä me tarvitaan tutkittua tietoa, ja siinä me tarvitaan näytteitä ja sitä, että me pystytään tietojä, joita ihmisistä esimerkiksi on kerätty tai kerätään, sitten myös hyödyntämään palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Vaikuttavuus on yksi — voi sanoa, että ainoa eettisesti kestävä — keino kohdentaa meidän vähäiset resurssit ja kohdentaa oikein niitä palveluja, joita Suomessa on mahdollisuus järjestää kansalaisille. Siitä syystä tämä laki on erinomaisten tärkeä, mutta se on vielä pikkuisen kehittämistä vaille. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslaget i proposition RP 96/2021 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslaget avslutades.